

Stanowisko Rządowej Rady Ludnościowej

w sprawie „*Starzenie się ludności Polski a zabezpieczenie społeczne*”

W ostatnich latach szybkiemu rozwojowi ulega proces starzenia się ludności kraju. W 2006 r. liczba osób w wieku poprodukcyjnym wynosiła 5983 tys., co stanowi 15,7% ogółu populacji. W najbliższym okresie jego skutki w coraz większym stopniu dotykać będą Polskę. Według prognozy GUS liczba osób w wieku poprodukcyjnym może zwiększyć się do 9,6 mln w 2030 r. Z analizy sytuacji demograficznej i funkcjonowania rodzin wynika, że postępującemu procesowi starzenia się społeczeństwa towarzyszy spadek współczynnika urodzeń, emigracja młodszych roczników, utrzymujące się duże zróżnicowanie społeczne i przestrzenne, pogorszenie warunków bytu wielu rodzin. Zjawiska te zagrażają rozwojowi demograficznemu, co wymaga reakcji podmiotów odpowiedzialnych za politykę ludnościową i społeczną.

Powstała sytuacja dotyczy wszystkich dziedzin polityki społecznej zajmującej się poszczególnymi grupami ludności (dzieci, młodzież, pracujący, osoby starsze, niepełnosprawni).

Zachodzące obecnie przemiany demograficzne wymuszają działania wymagające przede wszystkim dokładnego empirycznego rozpoznania istniejącego stanu, a następnie zaplanowania i realizacji odpowiednich działań zmierzających do poprawy sytuacji poprzez rozwiązania w polityce ludnościowej, a szerzej polityce społecznej państwa.

Starzenie się obejmuje też zasoby pracy - maleje udział ludności w młodszym wieku produkcyjnym. Wobec wydłużania się przeciętnego trwania życia kobiet i mężczyzn należy tworzyć warunki do dłuższej aktywności zawodowej, co wiąże się z wykorzystaniem zasobów pracy w starszym wieku.

Warunkiem jest tu jednak utrzymywanie się starszej generacji (60+) w dobrej kondycji zdrowotnej i fizycznej, co w dużym stopniu zależy od dostępności i jakości usług medycznych i społecznych. Ważną rolę może również odegrać odpowiedni system zabezpieczenia społecznego, w tym emerytalno-rentowy, zachęcający do przedłużonej aktywności zawodowej. Istotne są również (i będą) rozwiązania dotyczące systemów emerytalnych na terenie całej UE i ich wzajemne powiązania wynikające ze swobodnego przepływu pracobiorców i pracodawców.

Polityka ludnościowa i społeczna państwa powinny być oparte na zasadzie solidarności międzypokoleniowej będącej filarem w budowie systemu wsparcia tych struktur społecznych, które mają zasadniczy wpływ na kształtowanie współczesnej sytuacji rozwoju

demograficznego. Powinno to sprzyjać osiągnięciu wyższej spójności społecznej, która w świetle strategii ludnościowej jest głównym celem polityki społecznej UE.

W tej sytuacji konieczne jest opracowanie programu przygotowującego gospodarke i społeczeństwo do funkcjonowania w starzejącym się społeczeństwie.

W opinii Rządowej Rady Ludnościowej konieczne jest podjęcie następujących działań i ich realizację:

- Kształtowanie skutecznej polityki rodzinnej w celu poprawy poziomu urodzeń oraz warunków opieki nad dziećmi.
- Poprawa kondycji zdrowotnej populacji poprzez skuteczną opiekę zdrowotną i rozbudowę infrastruktury medycznej i społecznej.
- Zagwarantowanie niezbędnych środków utrzymania osobom w podeszłym wieku poprzez skuteczny system zabezpieczenia społecznego (ochrona zdrowia, ubezpieczenia społeczne, rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych oraz pomoc społeczna).
- Tworzenie warunków w celu zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku około emerytalnym, co spowoduje podwyższenie świadczeń emerytalnych.
- Rozbudowa infrastruktury społeczno-gospodarczej ułatwiającej funkcjonowanie rodzin i osób starszych w celu zaspokajania ich potrzeb.
- Podjęcie działań w celu umożliwienia rozwoju dodatkowych i uzupełniających systemów emerytalnych, przy jednoczesnym zachowaniu podstawowej roli obowiązkowego/powszechnego systemu emerytalnego. Konieczne jest wzmacnianie świadomości ubezpieczeniowej społeczeństwa.
- Badanie rozmiarów i skutków migracji zagranicznych i uwzględnianie ich znaczenia oraz tworzenie mechanizmów i instrumentów zmniejszających skłonność do emigracji

Przedstawione stanowisko Rządowej Rady Ludnościowej powinno stanowić ważny punkt odniesienia do wypracowania rozwiązań prawnych, finansowych, organizacyjnych oraz edukacyjnych w wymienionych obszarach działań. W procesie przygotowania kompleksowego programu polityki Rządu wobec ludności trzeciego wieku istotne znaczenie miałyby uwzględnienie dorobku analitycznego i diagnostycznego innych środowisk, w tym prac Rządowej Rady Ludnościowej zawartych w materiałach programowych I Kongresu Demograficznego oraz w „Założeniach polityki ludnościowej w Polsce” opracowanych przez szerokie zespoły ekspertów i przyjętych przez RRL w 2005 roku. Rządowa Rada Ludnościowa opowiada się za kontynuacją prac nad kompleksowym programem polityki ludnościowej wspartej rozwiązaniami ustawowymi.